

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

31 травня 2019 року

Вип. 47

Збірник наукових праць

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

31 мая 2019 года

Вып. 47

Сборник научных трудов

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 47. – 859 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Доброскок І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. – Переяслав-Хмельницкий, 2019. – Вып. 47. – 859 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Базалук О.А. – доктор философских наук, профессор

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Доброскок И.И. – доктор педагогических наук, профессор

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Евтушенко Н.М. – кандидат экономических наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций.

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий

государственный педагогический

университет имени Григория Сковороды

конкуренції заступає цінність руху кожного по своїй індивідуальній траєкторії. Помилки і труднощі починають розглядатися як неминучі супутники нормального освітнього процесу.

І в цьому є величезний виховний потенціал: діти починають порівнювати себе не один з одним, а з самим собою. Головне не перемагати в конкуренції з сусідом по партії, а здобути перемогу над собою, долати свої власні навчальні труднощі, ліквідувати власні прогалини, реалізовувати свої інтереси, а не утверджуватися за рахунок приниження інших. Такий психологічний клімат значно здоровіший і корисніший для всіх учасників освітнього процесу без винятку.

Висновки. Безумовно, особливості навчання дітей з обмеженими можливостями вимагає подальших наукових досліджень, результати яких необхідно активніше доводити до педагогічних колективів шкіл і впроваджувати в практику. Необхідна кількість підготовлених педагогічних кадрів, спеціально розроблені навчальні програми, методичні матеріали та педагогічні технології для учнів з обмеженими потребами, що дадуть можливість найбільш ефективно організувати навчальний процес з даною категорією учнів в початковій школі, а дітям отримувати якісну освіту, що в повній мірі забезпечить їх навчання, виховання, розвиток і соціалізацію.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Зброєва Н. Б. Готовність педагога до інклюзивної освіти. (До постановки питання) / Н. Б. Зброєва // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 7. – С. 15-18.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Дешпелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І. С. – 2010. – 296 с.
3. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-метод. посіб. / Колупаєва А. А., Таранченко О. М. – К.: АТОПОЛ, 2010. – 96 с.
4. Колупаєва А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія / А. Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
5. Ленів З. П. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи / З. П. Ленів // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2014. – Вип. 28. – С. 119-125.

УДК 373.3:028:159.955

*Ірина Сухопара, Ольга Маренець
(Київ, Україна)*

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ

Стаття присвячена проблемі розвитку творчого мислення молодших школярів. Розглядається потенціал уроків літературного читання, розкривається вплив театралізації на розвиток творчого мислення молодших школярів.

Ключові слова: творче мислення, розвиток, молодші школярі, літературне читання, театралізація.

The article is devoted to the problem of development of creative thinking of junior schoolchildren. The potential of literary reading lessons is considered, reveals the influence of theatricalization on the development of creative thinking of junior pupils.

Key words: creative thinking, development, of junior schoolchildren, literary reading, theatricalization.

Сучасні зміни, які відбуваються сьогодні в суспільстві висувають нові вимоги до становлення людини яка здатна приймати нестандартні рішення, творчо мислити. Ці завдання відображені в сучасних документах реформування освіти – Державному стандарті початкової освіти (2018), Концепції «Нова українська школа» (2016), де серед ключових компетентностей молодших школярів визначені ті, що стосуються розвитку творчо мислити, а саме: виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблему, оцінювати ризики та приймати рішення, співпрацювати з іншими. Відповідно освітній процес початкової школи спрямовується на розвиток творчого мислення молодших школярів.

Вивчення проблеми розвитку творчого мислення здійснювалися в працях Л. Виготського, П. Блонського, Н. Менчинської, Г. Люблінської, Л.Занкова, В. Давидова, Г. Костюка та інших. Питання особливостей розвитку творчого мислення в молодшому шкільному віці здійснено в роботах Л. Божович, С. Рубінштейна, О. Скрипченка, Ш. Амонашвілі.

Вплив уроків літературного читання на розвиток творчого мислення молодших школярів розкривається в дослідженнях В. Мартиненко, В. Науменко, О. Савченко, Н. Скрипченко, В. Сухомлинського та інших.

Дослідження науковців свідчать про важливість творчого мислення для розкриття особистісного потенціалу, успішної реалізації особистості. В практичному аспекті вивчення проблеми важливим для вчителів початкової школи є визначення способів, методів, прийомів реалізації проблеми на уроках літературного читання. Саме тому, завданнями статті є окреслити особливості розвитку творчого мислення молодших школярів на уроках літературного читання, визначити вплив театралізації.

Категорію «творче мислення» вчені різних наук трактують по-різному. Так філософи розуміють «творче мислення» як оригінальність і незвичність висловлюваних ідей, прагнення до інтелектуальної новизни у вирішенні завдання (проблеми), здатність бачити предмет (можливості його використання) під новим кутом зору і продукувати ідеї у невизначеній ситуації (тобто за відсутності передумов для формування нових ідей). [1]. Психологи визначають творче мислення як оригінальність і незвичність висловлюваних ідей, прагнення до інтелектуальної новизни у вирішенні завдання (проблеми), здатність бачити предмет (можливості його використання) під новим кутом зору і продукувати ідеї у невизначеній ситуації (тобто за відсутності передумов для формування нових ідей). Педагоги більше розглядають можливості впливу на розвиток творчого мислення.

Творче мислення на думку психологів О. Скрипченка, Л. Божович, С. Рубінштейна характеризується такими ознаками: творче мислення є пластичним (творчі люди можуть запропонувати багато різних рішень у тому випадку, коли звичайна людина може знайти одне чи два рішення); воно рухливе (для нього не є складністю перейти від одного аспекту проблеми до іншого, не обмежуючись однією точкою зору) творче мислення є оригінальним (воно породжує несподівані, незвичні, оригінальні рішення).

Важливий внесок у вивчення питань творчого мислення зробив Дж. Гілфорд. Він одним з перших спробував сформулювати визначити особливості творчого мислення: оригінальність – не тривіальність, незвичність висловлюваних думок, яскраво виражене прагнення до інтелектуальної новизни; семантична гнучкість – тобто здатність виділяти об'єкт під новим кутом зору, виявляти його нове використання, розширювати функціональне застосування на практиці; образна адаптивна гнучкість – тобто здатність змінити сприйняття об'єкта так, щоби бачити нові, приховані від спостереження аспекти; семантична спонтанна гнучкість – тобто здатність виробляти різноманітні ідеї у невизначеній ситуації, а саме в такій, яка не має орієнтирів для цих ідей.

Молодший шкільний вік є найбільш сензитивним періодом для розвитку творчого мислення. Дітям властива підвищена чутливість, вразливість, емоційність, образність сприймання; довільність психічних функцій, що впливає на розвиток творчого мислення.

Розвиток творчого мислення на уроках літературного читання одним із пріоритетних завдань учителя початкової школи. У «Державному стандарті початкової школи», «Типовій освітній програмі початкової освіти» (автор Р. Шиян) серед інших головних завдань

рідномовної освіти зазначено розвиток уяви та творчого мислення учнів за допомогою творів літератури та мистецтва, медіатекстів, театралізації, гри. Відповідно до окреслених завдань, у початковому курсі рідномовної освіти виокремлено таку змістову лінію, як «Театралізуємо», яка передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами [3, с. 6].

Театралізація твору вимагає належної підготовки учнів, що передбачає розуміння ними характеру дійових осіб, уявлення про зовнішній вигляд, обговорення можливих інтонацій, міміки, рухів тіла під час читання реплік. Учителю слід заохочувати дітей до театралізації прочитаного у класному театрі, на батьківських зборах або перед іншими учнями. Уміння театралізувати сприяє також формуванню у молодших школярів здатності легше адаптуватися у соціальному середовищі, вільно спілкуватися [2].

Доцільним буде застосування на уроках літературного читання в початковій школі застосовування таких методів, як рольова, сюжетно-рольова гра, читання в особах, інсценування твору та театралізація, проектна діяльність щодо підготовки вистав, фрагментів творів, виготовлення костюмів, декорацій, створення афіш, плакатів, творчих завдань. Це вимагає належної підготовки учнів, що передбачає розуміння ними характеру дійових осіб, причин їх поведінки, уявлення про зовнішній вигляд, обговорення можливих інтонацій, міміки, рухів тіла під час читання реплік. Уміння інсценізувати сприяє розвитку творчого мислення, нестандартних способів вирішення проблеми, розвитку емоційної сфери, здатності легше адаптуватися у соціальному середовищі, взаємодіяти з іншими, вільно спілкуватися, виявляти здібності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Мисленневий експеримент // Філософський енциклопедичний словник / В.І.Шинкарук (голова редколегії) та ін.; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори); І.О.Покаржевська (художнє оформлення). – Київ : Абрис, 2002. – С. 378.
2. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах : Посіб. для вчителя / О.Я.Савченко. – К. : Освіта, 2007. – 334 с.
3. Типова освітня програма початкової освіти. Цикл І (1-2 класи) під керівництвом Р.Б.Шияна. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

УДК 373.3:028:794.088.2

*Ірина Сухопара, Анастасія Степаненко
(Київ, Україна)*

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ЗАСОБАМИ ГРИ

Стаття присвячена проблемі розвитку емоційного інтелекту молодших школярів. Розглядається потенціал уроків літературного читання, розкривається технологія розвитку емоційного інтелекту молодших школярів засобами гри.

Ключові слова: емоційний інтелект, розвиток, молодші школярі, літературне читання, гра.

The article is devoted to the problem of development of emotional intelligence of junior pupils. The potential of literary reading lessons is considered, the technology of development of emotional intelligence of junior pupils by means of the game is revealed.

Key words: emotional intelligence, development, junior pupils, literary reading, game.